

Rapport

Möjlighet att förbjuda användning av lustgas i offentliga miljöer i Enköpings kommun

Fotograf: Ange för- och efternamn

Innehåll

Rapport.....	3
Bakgrund.....	3
Lustgasens ökande användning och risker	3
Lokala ordningsföreskrifter	4
Åtgärder i andra kommuner	4
Möjlighet till reglering i Enköpings kommun.....	4
Förslag till revidering av lokala ordningsföreskrifter i Enköpings kommun.....	5

Rapport

Bakgrund

Teknik- och serviceförvaltningen har fått i uppdrag från ordförande i tekniska nämnden att se över om en revidering av de lokala ordningsföreskrifterna kan ge polisen befogenheter att beslagta lustgas inom Enköpings stad och kransorterna. Några närliggande kommuner¹ har under senaste året infört en införa en reglering av användning av lustgas i berusningssyfte i de lokala ordningsföreskrifterna med grund av att:

- användningen kan leda till påtagliga ordningsstörningar så som otrygg miljö och nedskräpning i offentliga miljöer.
- de allvarliga hälsoriskerna användningen medför².

Flera andra kommuner har pågående ärenden där de ser över sina lokala ordningsföreskrifter i syfte att reglera lustgasanvändningen.³ Ett hinder i arbetet är att det i dagsläget saknas juridiska möjligheter att förbjuda försäljning och användning av lustgas. Lustgas är inte reglerat som ett narkotikaklassat preparat och polisen saknar därför lagstöd för att ingripa vid bruk av lustgas i berusningssyfte i offentliga miljöer i Enköpings kommun.

Lustgasens ökande användning och risker

Användningen av lustgas som berusningsmedel har blivit alltmer utbredd bland ungdomar och unga vuxna. Lustgas är idag inte narkotikaklassat och inte olagligt att inneha eller använda. Lustgas är därför enkelt att köpa både i fysiska butiker och från internet.

Brukandet av lustgas i berusningssyfte medför emellertid ordningsstörningar i form av en otrygg miljö och nedskräpning. Det finns även stora hälsorisker med användning av lustgas i berusningssyfte då detta kan orsaka allvarliga och ibland permanenta skador på hjärna och nervsystem.⁴

Att användningen av lustgas i berusningssyfte är ett växande problem i samhället har uppmärksamats på nationell nivå och regeringen tillsatte därför en utredning (S 2022:14) med uppdraget att föreslå en reglering av icke-medicinsk användning av lustgas, till exempel bestämmelser om åldersgränser, försäljning, tillsyn, marknadsföring och införsel. Uppdraget

redovisades den 25 mars 2024, SOU 2024:23 En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas. I betänkandet föreslås bland annat att det blir förbjudet att sälja lustgas till någon under 18 år och att den i övrigt bara får säljas i begränsade mängder.⁵

---

¹ Eskilstuna kommun och Nacka kommun.

² [Riskerna med att berusa sig på lustgas - Giftinformationscentralen](#)

³ Sundbybergs kommun, Solna stad

⁴ [Fakta om lustgas](#) – Beroendecentrum Stockholm

⁵ [Begränsad tillgång till lustgas - Regeringen.se](#)

Lokala ordningsföreskrifter

Enligt 3 kap. 8 § ordningslagen (1993:1617) får en kommun meddela de ytterligare föreskrifter för kommunen eller del av denna som behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats. Av 3 kap. 12 § ordningslagen framgår bland annat att lokala ordningsföreskrifter inte får innehålla bestämmelser som är reglerade i ordningslagen eller annan författning eller som enligt ordningslagen eller annan författning kan regleras på något annat sätt. Föreskrifterna får inte innebära onödigt tvång för allmänheten eller göra obefogade inskränkningar i den enskildes frihet. Av domstolspraxis följer också att lokala ordningsföreskrifter inte får vara för långtgående avseende geografiskt tillämpningsområde, tidsmässig giltighet eller sakligt innehåll.

Det är enligt rättspraxis inte nödvändigt att visa att en viss företeelse faktiskt har orsakat oordning för att införa ett förbud. Det är tillräckligt att företeelsen typiskt sett kan innebära störningar (HFD 2018 ref. 75). För att ett sådant förbud ska vara juridiskt hållbart får det inte vara för långtgående och omfatta ett större geografiskt område än nödvändigt. Förbudet måste även syfta till att upprätthålla den allmänna ordningen i kommunen.

Åtgärder i andra kommuner

Att reglera lustgasanvändningen i de lokala föreskrifterna är inte en kontroversiell åtgärd. I dagsläget har detta gjorts i flera kommuner vilket sedan godkänts av Länsstyrelsen. Fyra kommuner i vårt närområde som reglerat lustgasanvändningen i de lokala ordningsföreskrifterna är Eskilstuna kommun⁶, Nacka kommun⁷, Upplands Väsby kommun⁸ och Vallentuna kommun⁹. Gemensamt för dessa kommuner är att de förbjudit användningen av lustgas i berusningssyfte i sina lokala ordningsföreskrifter.

Möjlighet till reglering i Enköpings kommun

Vi har en möjlighet att begränsa brukandet av lustgas genom att införa ett förbud mot användning av preparatet i berusningssyfte i våra lokala ordningsföreskrifter. Det har genomförts i andra kommuner och godkänts av Länsstyrelsen. Ett förbud mot lustgasanvändning kan införas på utvalda offentliga platser där lustgasbruk utgör en tydlig risk för ordningsstörningar och möjliggör sedan för polisen att ingripa och skydda allmänheten från skadligt bruk av lustgas i enlighet med ordningslagen och upprätta allmän ordning på offentlig platsmark. Enköpings kommun har sedan tidigare ett förbud mot alkoholförtäring på offentlig plats i ett geografiskt begränsat område. Att införa ett förbud mot brukande av lustgas i berusningssyfte är därför rimligt. Detta då lustgas i berusningssyfte likt alkoholförtäring kan medföra ordningsstörningar på dessa platser.

Förslag till revidering av lokala ordningsföreskrifter i Enköpings kommun

Utifrån formulering som andra kommuner använt för att begränsa brukandet av lustgas föreslår teknik- och serviceförvaltningen nedan revidering av de lokala ordningsföreskrifterna för

⁶ [39 Revidering av lokala ordningsföreskrifter för Eskilstuna kommun.pdf](#)

⁷ [Lustgasförbud på offentliga platser i Nacka | Nacka kommun](#)

⁸ [Lustgas förbuds på offentliga platser - Upplands Väsby kommun](#)

⁹ [Lustgas förbuds som berusningsmedel i Vallentuna - Vallentuna kommun](#)

Enköpings kommun.

Brukande av lustgas

Paragraf 11

Lustgas (dikväveoxid) får inte brukas i berusningssyfte på offentlig plats eller plats som jämställs med offentlig plats enligt inledande bestämmelser samt för övriga områden med sammanhållen bebyggelse*.

*) Med sammanhållen bebyggelse avses bebyggelse på tomter som gränsar till varandra eller skiljs åt endast av en väg, gata eller parkmark, se 1 kapitlet 4 paragrafen plan- och bygglagen (2010:900).